

Aan de hoofdgevel van het oude stadhuis aan de Groenmarkt is een merkwaardige voorstelling gebeeldhouwd: een bisschop met bokkepoten in het gezelschap van een naakte, uitnodigend gebarende, vrouw. Vanaf de straat is de voorstelling helaas niet te zien. Zij bevindt zich aan de zijkant van de meest rechtse console ter hoogte van de tweede verdieping.

Over het oude stadhuis zijn twee volumineuze boeken geschreven door de gemeente-architect J.C. Herpel, die destijds de restauratie (1969-1975) leidde. Bijna ieder detail staat hierin beschreven.

Toch herbergt het Haagse Stedehuis nog steeds vele raadselen. Het complex bestaat uit drie delen: het oudste gedeelte is gebouwd in 1565, de uitbreiding langs de Grote Kerk in 1733, en het nieuwste deel in 1972. We beperken ons tot het oudste gedeelte omdat dit in architectuurhistorisch opzicht het meest bijzonder is: het is het enige gave gebouw in Den Haag uit de Hollandse renaissance.

Een van de onopgeloste raadselen van het oude stadhuis is de naam van de bouwmeester. De genoemde consolesteen is daarom interessant, omdat we hieruit in ieder geval iets kunnen opmaken omtrent de politiek-religieuze houding van de bouwmeester.

Beeldenstorm

Ongeveer een jaar na de aanvang van de bouw van het stadhuis woedde de beeldenstorm (1566) door de Lage Landen. In de katholieke kerken werden de heiligenbeelden meedogenloos aan stukken geslagen. De straf zou niet licht zijn: Philips II zond Alva, die de 'bloedraad' instelde om de ketters uit te roeien. De architect Herpel ziet een mogelijk verband tussen de grote anonimiteit waarin de bouwmeester is gehuld — er zijn geen tekeningen bewaard gebleven, geen rekeningen, niks — en de aanstootgevende steen.

De bouwmeester zou met het oog op mogelijke vervolging liever onbekend gebleven zijn en zo in de vergetelheid geraakt. Het is overigens wonderlijk dat de steen in die tijd nooit is verwijderd.

Maar wie het ook geweest moge zijn, een talentvol persoon was het. Het Haagse stadhuis was namelijk het eerste stadhuis in renaissance-bouwstijl in de Noordelijke Nederlanden. Vertalingen van Italiaanse architectuurboeken vonden in de loop van de 16e eeuw hun weg naar het Noorden. Maar de nieuwe vormtaal werd aanvankelijk alleen gebruikt voor ondergeschikte bouwfragmenten. Pas in de 17e eeuw zouden enkele Hollandse architecten het wezen van de renaissance-bouwkunst, de proportieeler, overnemen.

Ook het stadhuis ontleent zijn renaissance-imago aan de opgeplakte ornamenten. De ingang is bij voorbeeld niet, zoals dat bij een renaissance-gevel zou horen, in het midden geplaatst. De vrouwenbeelden op de topgevel zijn in tegenstelling tot de consoles wel te onderscheiden. Helmaal in top de Liefde (met drie kinderen en een hondje), links het Gelooft (met een kruis) en rechts de Hoop (met een duif en een anker). Aan de uiteinden van de balustraden links de Gerechtigheid (met zwaard en

Oude stadhuis: afbeelding van bisschop met naakte vrouw

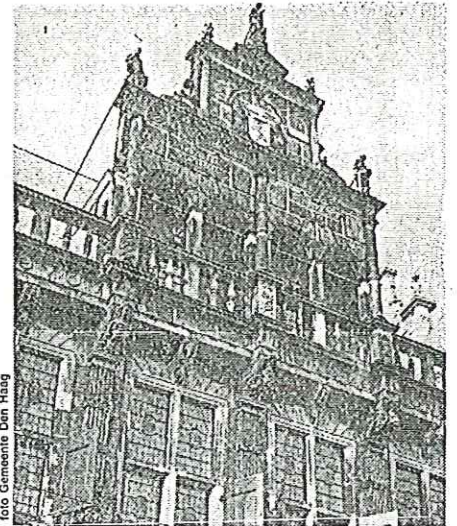

foto Gemeente Den Haag

• Het oude stadhuis aan de Groenmarkt uit 1595: het enige bewaarde renaissance-bouwwerk in Den Haag.

weegschaal) en rechts de Voorzichtigheid (met harnas en slang).

Rechtspraak

De ingang aan de Groenmarkt wordt tegenwoordig alleen voor de koningin geopend. Via de nieuwbouw, de prachtige 18e eeuwse, lichte gang met de hoge lantaarn, bereiken we het oude gedeelte, dat in 1595 op de begane grond slechts uit twee vertrekken bestond: de vierschaar of schepenzaal en een kamer voor de burgemeesteren.

In de vierschaar sprak het stadsbestuur recht. De banken waren in een vierkant geplaatst en in de Schepenbank zaten de schout en de schepenen. Oorspronkelijk stond de schepensbank tegen de andere wand. De huidige bank dateert uit 1671. Het is een rijk gebeeldhouwd gevaarte, met veel bladgoud, gemaakt door schrijnwerker Lucas Lunaken en de beeldhouwers Frederick van Tongeren en Jacob Roman. In het meubel zijn schilderstukken van Willem Doudijns gevat, die het Salomons Oordeel uitbeelden. Aan de lange wand hangt een hele rij portretten van Hollandse graven. Sommigen zijn wat onbeholpen geschilderd. Van één graaf wist men waarschijnlijk niet meer hoe die eruit zag, want deze is met zijn vizier voor het gelaat geschilderd. De consoles, veelal met verdierlijke grimmige mannenkoppen zijn uit 1565. In de kelder bevinden zich de resten van het 14e eeuwse huis van de Van Brede-

rodes, een Haags adellijk geslacht. In de 17e eeuw waren hier twee cellen in gebruik voor het tijdelijk bewaren van 'geboefte'.

In het andere vertrek, de burgemeesterskamer, was aanvankelijk de ingang naar de toren. In de 17e eeuw is het onderste gedeelte van de toren afgebroken. Er werden wel een paar balken aangebracht om de massa te ondersteunen, maar een deugdelijke constructie was het niet. Het burgemeestersvertrek bevat een geschilderd plafond uit 1682 van de schilder Theodor van der Schuer. Het is een perspectivische schildering met lichte, zachte kleuren, waarin het oog der gerechtigheid als een vriendelijke zon naar beneden schijnt. Tot in de 18e eeuw heeft er nog een aanbouw aan de toren bestaan waartegen een kooi stond waarin vrouwen van lichte zeden werden gestraft ('lichtekooi').

Op de verdieping is boven de vierschaar een ruime vergaderzaal in 17e eeuwse stijl. De gebeeldhouwde consoles zijn weer uit de bouwtijd, en hebben iets levendiger voorstellingen dan die op de begane grond.

Op de zolder mocht de Rederijkerskamer 'Mit Geneughten' oefenen. Hier kwamen de heren bijeen om te schrijven, toneelstukjes op te voeren, voordrachten te houden en te declameren. De balken vertonen nog sporen, zij het sterk vervaagd, van de oude decoraties.

Een bezichtiging van het stadhuis is voor weinigen weggelegd. Het is of vrouwen of zich ongemerkt bij de stoet voegen.

archiefoto

• Het oude stadhuis op de Groenmarkt, met op de voorgrond de tamelijk omstreden moderne vleugel.

Bosch maakt plan voor aanbouw oude stadhuis

door DANNY VERBAAN

Den Haag — De Amsterdamse architect Theo Bosch gaat onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor de bouw van een nieuwe, bescheiden aanbouw aan het oude stadhuis op de Groenmarkt.

Wethouder P. Noordanus (PvdA, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing) wil dat de moderne vleugel die nu aan het monumentale pand zit, wordt gesloopt.

In dit gedeelte zitten het gemeentelijk informatiecentrum met daarboven de raadszaal. Die zal na 1994 zijn functie verliezen, omdat het de bedoeling is dat een nieuwe raadszaal wordt ingericht in het nog te bouwen stadhuis aan het Spui.

Bosch maakt zijn plan voor de Groenmarkt in opdracht van de gemeente. Zijn voorstel wordt binnen enkele maanden verwacht. Bosch is voorzitter van de Haagse welstandscommissie. Het bekendste ontwerp dat hij tot nog toe voor deze stad maakte, is de onlangs opgeleverde nieuwbouw van woningen en bedrijfsruimten op de zogeheten Tussenstrook langs de Elandstraat.

Niet mooi

De huidige aanbouw van het oude stadhuis dateert pas uit 1972, maar wordt door lang

niet iedereen even mooi gevonden. Sommigen vinden dat het grijze blok met zijn kille, strakke ontwerp te veel afsteekt tegen het historische gedeelte van het stadhuis. Smalend wordt wel gesproken over de 'steenklomp' of de 'betonnen puist'.

Noordanus wil laten nagaan wat de (financiële) consequenties zijn, wanneer de vleugel verdwijnt. Probleem daarbij is in elk geval dat een gapend gat in de zijgevel van het historische gebouw zal overblijven.

De wethouder gaat er van uit dat een eventuele nieuwe aanbouw 'zo beperkt mogelijk' moet worden gehouden; er moet voldoende ruimte overblijven om op de open plek die aan de Groenmarkt zal ontstaan, een flink plein te kunnen inrichten.

Horeca

Bij de discussies rond de nieuwbouw van het stadhuis aan het Spui is in het verleden al eerder geopperd de vleugel af te breken. Volgens Noordanus zou de aanbouw een functie kunnen krijgen die inspeelt op de vele trouwerijen in het oude stadhuis. Hij denkt daarbij aan een voorziening op het gebied van de horeca. Deze zou bij voorbeeld ook op het nieuwe plein aan de Groenmarkt een terras kunnen maken. „Alles wordt nu uitgetekend en uitgerekend", aldus Noordanus.

Hc 27/9/90

Doek uit Haagse trouwzaal op veiling

Door GERDA TELGENHOF

AMSTERDAM, 15 APRIL. Het veilinghuis Christie's in Amsterdam zal op 22 april op een veiling van 19de-eeuwse kunst een plafondstuk uit 1892 aanbieden dat in de jaren zestig bij de restauratie van het Haagse stadhuis aan de Groenmarkt is weggehaald en verkocht. Dr. J.B. Bedaux, verbonden aan het kunsthistorisch instituut van de Vrije Universiteit in Amsterdam, was destijds bij de decoratiewerkzaamheden betrokken. Hij vindt dat het schilderij, dat hij tot voor kort verloren waande, terug moet naar de plek waarvoor het was bestemd.

Het gaat om een olieverfschilderij op linnen van de Oostenrijkse schilder George Sturm (1855-1923) uit 1892 en stelt de Bruiloft van Peleus en Thetis voor. Het romantische doek, een allegorie op het huwelijk, hing tegen het plafond van de trouwzaal. Onder andere het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard is onder Sturms honingzoete engeltjes gesloten. Het ovale doek meet bijna vijf bij drie en een halve meter. Het moet een prijs van 15.000 tot 20.000 gulden opbrengen. Het is, aldus Bedaux, indertijd ter veiling aangeboden aan het veilinghuis Van Marle en Bignell. Daar is het door een particuliere eigenaar gekocht. Het doek ligt inmiddels al acht jaar bij Christie's, waar het al eerder op de veiling is gebracht. Toen was er echter niemand die er voldoende voor bood.

De huidige eigenaar noch Christie's treffen enige blaam, benadrukt Bedaux, maar de gemeente Den Haag had het volgens hem nooit mogen afstaan. Dat dat toch gebeurde, is volgens hem het gevolg van de restauratie-ethiek uit de jaren zestig. „Tegenwoordig zou niemand erover

peinzen het weg te halen. Het stuk hing in een vleugel die in de 18de eeuw is gebouwd en toen door de schilder Jacob de Wit is gedecoreerd. In de negentiende eeuw bleek die decoratie van de Wit in zo'n slechte staat te zijn, dat opdracht is gegeven een nieuw plafondstuk te maken. Daarvoor werd Sturm gevraagd, die toen in Nederland woonde. Bij de restauratie in de jaren zestig vond men dat het schilderij van Sturm eruit moest, omdat men een stuk uit 1892 niet vond passen in die 18de-eeuwse omgeving.”

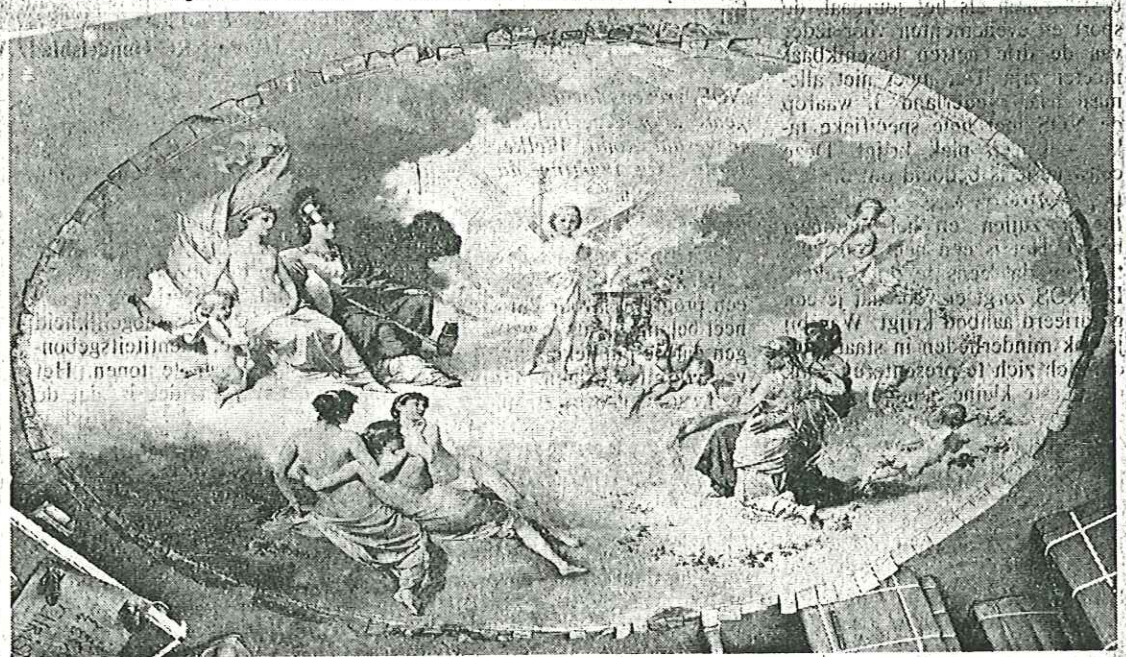
Een woordvoerder van de afdeling monumentenzorg van de gemeente Den Haag bevestigt dat het doek destijds op voorstel van de toenmalige directeur Wijsenbeek van het Haags Gemeentemuseum is verwijderd en vervan-

gen door 18de-eeuws stuk van matige kwaliteit. „Dat stemde wel overeen met de stijl van die kamer, maar Sturms stuk was op zichzelf heel waardevol en de symboliek ervan paste goed bij de trouwzaal. In de jaren zestig interesseerde men zich nog niet zo voor monumentenzorg. Dat kwam pas op gang met de restauratie van het stadhuis. Onze afdeling monumentenzorg bestond in die tijd ook nog niet”.

Nu zou het, met de veranderde opvattingen over restaureren, denkbaar zijn het schilderij weg te halen en te verkopen, zegt Bedaux. „In de jaren zestig dacht had je een ethiek van terugrestaureren. In zo'n 18de-eeuwse omgeving bracht men alles terug naar die periode. Maar ze hadden ook toen zo veel eerbied moeten heb-

ben om het 19de-eeuwse stuk ten minste op te slaan.”

Bedaux heeft altijd gedacht dat het schilderij na de restauratie verloren was gegaan. Tot zijn verbazing dook het onlangs op in een veilingcatalogus van Christie's. Hij heeft geprobeerd het Haags Gemeentemuseum en het Haags Historisch Museum voor aankoop te interesseren. „De boedel van het stadhuis valt op dit moment onder het Historisch Museum, maar daar voelt men zich niet aangesproken. Het museum bestond indertijd nog niet. Ze verwijzen naar het Gemeentemuseum, maar die hebben het nooit in collectie gehad. Bovendien hebben de Haagse musea er geen geld voor. Ik vind dat de gemeente Den Haag het moet kopen en het moet terugspijkeren op de plaats waar het gehangen heeft.”

Het verloren gewaande plafondstuk 'Het Huwelijk van Peleus en Thetis' dat George Sturm in 1892 schilderde voor de trouwzaal van het Haagse stadhuis.

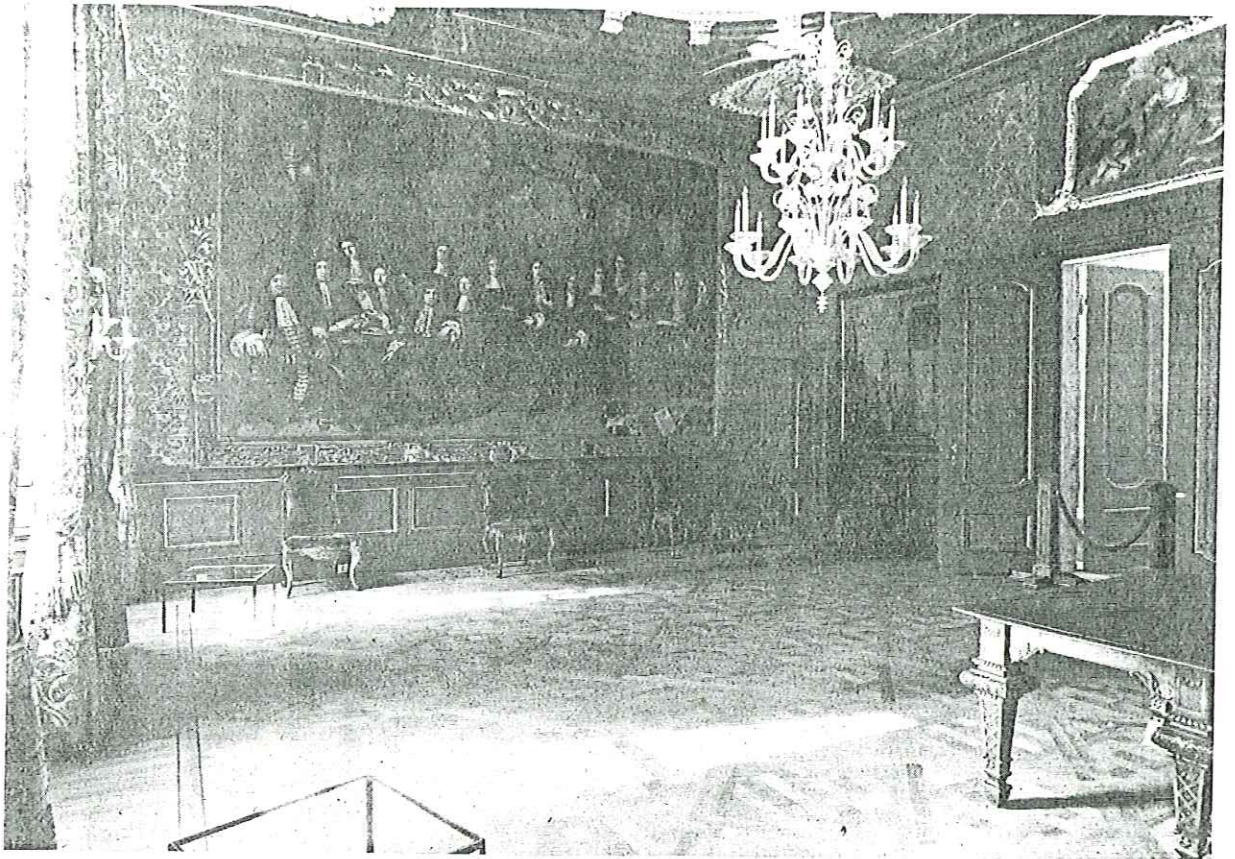
Schilderij terug in Haagse trouwzaal

Door onze kunstredactie

DEN HAAG, 16 APRIL. Het Haags Historisch Museum en de gemeente Den Haag willen het plafondstuk uit 1892 van George Sturm, dat in de jaren zestig uit het stadhuis is verwijderd en verkocht, kopen en terughangen op zijn oude plaats in de trouwzaal. Inmiddels heeft zich ook een particulier gemeld die zich bereid heeft verklaard het doek voor de gemeente aan te kopen. Dat zegt de directrice van het Historisch Museum, M.C. van der Sman. Gisteren meldde NRC Handelsblad dat het schilderij, dat jarenlang spoorloos was, volgende week bij Christie's in Amsterdam ter veiling zal worden aangeboden. „Ik wist dat niet”, aldus Van der Sman vanmorgen. „Wij zijn er erg in geïnteresseerd. Ik heb er mijn vakantie voor onderbroken. Vanmiddag komen wij met vertegenwoordigers van de gemeente en experts van het Gemeentemuseum bij elkaar om ander andere te kijken hoeveel het kost om het terug te monteren”

Plafondstuk

Door onze kunstredactie
DEN HAAG, 17 APRIL. De gemeente Den Haag zal volgende week beslissen over een eventuele aankoop van het plafondstuk van de schilder George Sturm uit 1892, dat in de jaren '60 bij de restauratie van het stadhuis werd verwijderd en verkocht. Gisteren overlegden vertegenwoordigers van het Haags Historisch Museum, de gemeente en het Gemeentemuseum. De gemeente wil eerst een restauratierapport opstellen en wil nadere informatie inwinnen over de kunsthistorische waarde van het doek. Het wordt op 22 april geveild in Amsterdam.

De achttiende-eeuwse trouwzaal in het Oude Stadhuis, waarin het plafondduk van George Sturm uit 1892 thuishoort.

■ ARCHIEFFOTO

Den Haag krijgt verdwenen kunstwerk mogelijk terug

door
HERMAN ROSENBERG

DEN HAAG — De gemeente Den Haag krijgt mogelijk een verloren gewaand plafondduk terug, dat afkomstig is uit het Oude Stadhuis aan de Groenmarkt.

Het ovale doek dat in 1892 werd gemaakt door de Oostenrijkse kunstenaar George Sturm (1855-1923), wordt morgen geveild bij Christie's in Amsterdam. Het moet tussen de vijftien- en twintigduizend

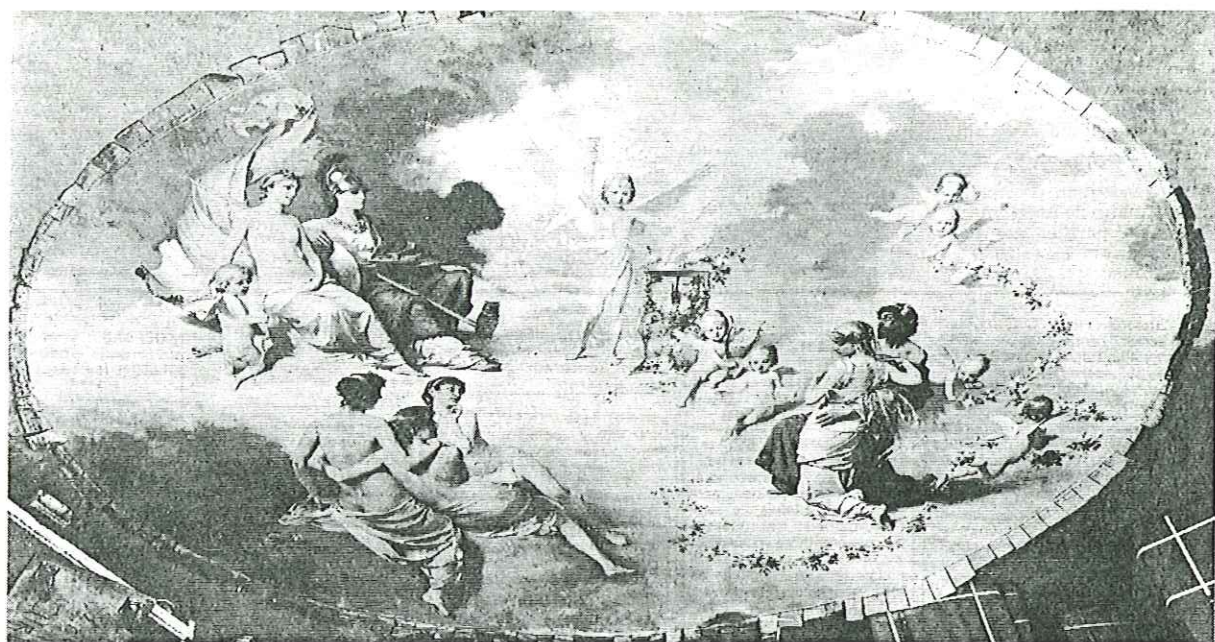
gulden opbrengen. Een kunstminnaar die zich niet nader bekend wil maken overweegt het stuk te kopen en het de gemeente te schenken, op voorwaarde dat het op zijn oorspronkelijke plaats wordt teruggebracht. Het college van b en w vergadert vandaag over de kwestie.

Het plafondduk stelt de bruiloft van Peleus en Thetis voor, een episode uit de Griekse mythologie. Het werd in 1892 aangebracht in de trouwzaal van het Oude Stadhuis. Deze ruimte bevindt zich in de achttiende-eeuwse vleugel van het gebouw, waar later de raadzaal tegenaan is gebouwd. De zaal

kreeg in 1884 de functie van trouwzaal. Omdat het oorspronkelijke plafondduk van Jacob de Wit in 'zeer slechte staat was, kreeg Sturm de opdracht een nieuw doek te maken, dat paste bij de functie van de zaal. Het werd een werk in de romantisch-historische traditie van de negentiende eeuw met wolkenpartijen, engeltjes en figuren van een geïdealiseerde schoonheid. In 1937 werd onder het doek het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard voltrokken. Tijdens de restauratie van het Oude Stadhuis in de jaren zestig, besloot de gemeente op advies van directeur Wijsenbeek

van het Gemeentemuseum het doek van Sturm te verwijderen. In de zaal werd een achttiende-eeuws plafondduk aangebracht zodat de ruimte weer 'stijlzuiver' was. Het doek van Sturm verdween in het depot en werd later via het veilinghuis Van Marle en Bignell verkocht. Niemand wist meer waar het kunstwerk zich bevond, tot het onlangs verscheen in de veilingcatalogus van Christie's.

Christie's had het werk al acht jaar in bezit; bij een eerdere veiling werd het teruggenomen omdat er niet voldoende werd geboden.

Het plafondstuk uit de trouwzaal van het stadhuis aan de Haagse Groenmarkt dat gisteren bij Christie's werd verkocht stelt de bruiloft van Peleus en Thetis voor.

■ FOTO: CHRISTIE'S

Plafondschildering uit Haags stadhuis verkocht

door
TOM VAN RIJSWIJK

DEN HAAG - Een plafondschildering uit het Oude Stadhuis aan de Haagse Groenmarkt is gisteren tijdens een veiling bij Christie's verkocht voor 25.300 gulden. Voor dit bedrag werd de ovale schildering op linnen het eigendom van een niet nader bekend gemaakte Nederlandse particulier.

Het is niet bekend of dit dezelfde persoon is die van plan was het doek terug te geven aan Den Haag. Hoe dan ook, de gemeente heeft inmiddels laten weten het niet op prijs te stellen weer in het bezit te ko-

men van de schildering, die in de jaren zestig tijdens een restauratie van het stadhuis werd verwijderd. Zowel deskundigen van het Gemeentemuseum als van monumentenzorg hebben geadviseerd het kunstwerk niet terug te plaatsen in de trouwzaal. Het stuk is artistiek gezien niet van voldoende kwaliteit en bovendien gaat het te ver een restauratie uit de jaren zestig nu weer te corrigeren, aldus de adviseer. De plafondschildering, bijna drie en een half bij vijf meter groot, is van de hand van de Oostenrijkse schilder George Sturmer die het Griekse tafereel in 1892 maakte. Het is de tweede maal dat het doek op een veiling is verkocht. Eerder ging het in Den Haag van de hand via het inmiddels verdwenen veilinghuis Van Marle en Bignell.

Van de 341 negentiende-eeu-

se schilderijen, aquarellen en tekeningen op de veiling in Amsterdam werd 80,7 procent verkocht voor een totaalbedrag van 3,4 miljoen gulden. De uitschieter was een winterlandschap met schaatsers op een vaart met diverse molens uit 1857 van Andries Schelfhout, waarvoor uiteindelijk 431.250 gulden (inclusief opgeld) werd neergeteld. Daarmee werd net niet het record gehaald, dat in mei 1990 werd bereikt met de verkoop van een soortgelijk werk van deze beroemde Nederlandse romanticus. De richtprijs was twee tot drie ton.

Christie's had hoge verwachtingen van 'Vrouw in het rood' van Isaac Israels, dat in de catalogus werd geschat op 250.000 tot 300.000 gulden. Het bieden stakte echter bij 190.000 gulden, waarna het

schilderij werd teruggetrokken.

Een marine uit 1858 van Hermanus Koekkoek Sen., dat werd geschat op 80.000 tot 120.000 gulden, werd afgehaerd bij 253.000 gulden, een nieuw veilingrecord voor deze Nederlandse meester.

Een opvallend aquarel van de in ons land minder bekende Willem Johann Martens ging voor het dubbele van de richtprijs weg: 21.850 gulden. De in Amsterdam geboren Martens bracht een groot deel van zijn leven door in Rome, waar hij in de daar heersende traditie werkte. De aquarel laat een op een balkon staande elegante vrouw zien die over Rome uitkijkt. Het werk heeft de kwaliteit van de beste werken die indertijd op de Italiaanse tentoonstelling Ottocento/Novecento in het Van Gogh-museum te zien waren.

BRIEVEN

Plafondstuk

De Gemeente Den Haag heeft een kans laten liggen om een ongelukkige beslissing uit het verleden alsnog ten goede te keren. Het gemeentebestuur had het plafondstuk van Georg Sturm, dat ooit een integraal onderdeel vormde van het decoratieprogramma van het oude stadhuis van Den Haag moeten aankopen op de recente veiling bij Christie's.

De schildering was een vervanging voor het uit 1738 stammende allegorische plafondstuk van Jacob de Wit voor de schepenkamer van het stadhuis. Toen men deze kamer in 1854 tot trouwzaal bestemde, bevond dit plafondstuk zich in een dermate slechte conditie, dat men afzag van restauratie en uiteindelijk de schilder Sturm in 1891 opdracht gaf de zoldering opnieuw te decoreren. Het nieuwe plafondstuk, een toepasselijke huwelijksallegorie, werd bij de restauratie van het stadhuis in de jaren zestig in opdracht van ijverige monumentenzorgers zonder aarzeling verwijderd en vervolgens door de gemeente verkocht.

Het plafondstuk werd bij Christie's voor 22.000 gulden verkocht aan een particulier. Deze heeft het doek, alvorens het aan een buitenlands museum te verkopen, tegen kostprijs aangeboden aan het Haags Historisch Museum. De gemeente heeft echter afgezien van de aankoop. Volgens gemeentevoorlichter K. van Boven niet door overwegingen van financiële aard, maar door het kwaliteitsaspect.

Het is interessant om te weten dat het college zich in deze heeft laten adviseren door het Haags Gemeentemuseum. Nu weet iedereen dat de directeur van dit museum, drs. R. Fuchs, uitsluitend geïnteresseerd is in 'topkunst', zowel wat de aankoop als soms ook de verkoop van stukken betreft. Het verbaast dan ook niet dat hij zich haastte mede te delen dat, indien de schildering van Sturm zich nog in zijn bezit zou hebben bevonden, deze onmiddellijk op de lijst van direct te verkopen stukken zou komen.

Het is niet te geloven wat voor een provinciale geborneerdheid uit zo'n oordeel spreekt. Alsof het bij beslissingen omtrent het behoud van Nederlands cultuuroord uitsluitend en alleen om topkunst zou moeten gaan.

In ieder geval doet Sturms plafondstuk in kwaliteit niet onder voor de vrij middelmatige zolderstukken van Theodorus van der Schuer (1682) of Mattheus Terwesten (1733) in hetzelfde stadhuis. Desondanks is dit gebouw met zijn rijke decoratie een topmonument in cultuurhistorische zin, omdat het zes eeuwen Haagse historie weerspiegelt. Het is allereerst in deze context dat men de schildering van Sturm moet zien. Volgens de Rijksdienst voor de Monumentenzorg zou men de Sturm zeker hebben laten hangen, indien het stadhuis nu zou moeten worden gerestaureerd.

De decoratie van het stadhuis van Den Haag valt onder de verantwoordelijkheid van het Haags Historisch Museum. De directrice, mevrouw M.C. van der Sman, heeft laten weten, dat zij het plafondstuk van Sturm graag voor het museum wilde aankopen, om het weer op zijn oorspronkelijke plaats te kunnen aanbrenge. Twee particulieren verklaarden zich vervolgens bereid zowel het doek als de kosten voor het aanbrenge te financieren.

Het college stond haar echter niet toe het schilderij te verwerven. Dit college, dat zich zo graag laat influisteren door drs. Fuchs, kon die toestemming ook moeilijk verlenen. Want wat zouden de critici van de heer Fuchs zeker gezegd hebben indien die toestemming wel zou zijn gegeven? Zie je wel, nu moet de gemeente al de schilderijen terugkopen die ze nog maar zo kort geleden meende te moeten afstoten. Het zou het beleid waarschijnlijk te zeer hebben ondermijnd.

Men zou in Den Haag echter moeten beseffen dat de prioriteiten van het Haagse Gemeentemuseum ergens anders liggen dan bij het Haags Historisch. Als het de gemeente uitsluitend om 'topkunst' is te doen, dan kan men het Haags Historisch Museum beter sluiten.

Dr. J.B. Bedaux

*(De auteur werkt bij de vakgroep kunstgeschiedenis en archeologie van de Vrije Universiteit. Hij schreef uitvoerig over de stadhuis-decoratie in zijn boek *The reality of symbols*).*

Topschilderij blijft weg uit raadzaal

Den Haag – Het 17de-eeuwse stadsgezicht van Jan van Goyen keert voorlopig niet terug naar de raadzaal aan de Groenmarkt. Het schilderij werd eind vorig jaar verplaatst naar het Haags Historisch Museum voor een tentoonstelling over stadsgezichten. Tijdelijk, was de bedoeling, maar de aanwinst bevalt het museum bijzonder goed.

Assistent-conservator R. van Lit zou het schilderij, een van de topstukken in gemeentelijk bezit, graag in het museum houden. „Het hoort toch al bij

onze collectie en we hebben het beheer erover”.

Volgens een woordvoerder van het gemeentebestuur is het wel de bedoeling dat het doek terugkeert naar de oude plaats. Wanneer dat gebeurt is echter niet zeker. Het museum heeft het uitstapje van de Van Goyen namelijk aangegrepen voor een reinigingsbeurt. Daar is onlangs mee begonnen en naar verwachting zijn er nog vele maanden mee gemoeid.

Het doek heeft lange tijd in de raadzaal gehangen, pal achter de tafel van het college van bur-

gemeester en wethouders. Daar had het onder andere te lijden van tabaksrook, felle tv-lampen, wisselende temperaturen en een hoge vochtigheidsgraad tijdens lange vergaderingen. Het museum wil nu vaststellen welke invloed dit klimaat heeft op het schilderij. Aan de hand daarvan zal worden beoordeeld of de Van Goyen terug kan naar de Groenmarkt.

In de raadzaal hangt nu een schuttersstuk van de hand van J. A. van Ravesteyn. Hij is ook de maker van een ander 17de-eeuws schilderij in de raadzaal.

Fragment van Het gezicht op 's-Gravenhage van Jan van Goyen.

ARCHIEFFOTO

Duivesteijn: raadzaal Groenmarkt niet slopen

Den Haag – Oud-wethouder A. Duivesteijn vindt dat de raadzaal aan de Groenmarkt niet moet worden gesloopt wanneer het nieuwe stadhuis aan het Spui voltooid is.

Dit zei hij gisteravond in de leeszaal van de centrale bibliotheek aan de Bilderdijkstraat, waar hij een lezing hield over moderne stedenbouw.

„Het oude stadhuis bestaat uit twee delen die in verschillende eeuwen tot stand zijn gekomen. Architect Zandstra heeft daar met zijn raadzaal een derde element uit weer een andere tijd aan willen toevoegen. Dat was op zichzelf een goede gedachte”, aldus Duivesteijn.

Sinds 1989 is de ex-wethouder van stadsvernieuwing in Den Haag directeur van het Architectuurmuseum in Rotterdam.

Puist

De huidige raadzaal zit boven het gemeentelijk informatiecentrum, in een langgerekte betonnen aanbouw van het monumentale stadhuis.

Door sommigen wordt dit gedeelte geringschattend als een 'betonnen puist' aangeduid.

Wat er precies mee gaat gebeuren wanneer het nieuwe stadhuis aan het Spui – waarin ook een nieuwe raadzaal is opgenomen – klaar is, is nog niet bekend.

Maar het gemeentebestuur overweegt het uit 1972 daterende bouwwerk te laten slopen.

Duivesteijn kwam tot zijn uitspraak nadat een vrouw uit het publiek haar afschuw had uitgesproken over de raadzaal.

VVD

Een half jaar geleden kwam de betonnen aanbouw ook al eens

ter sprake. Toen opperde het VVD-raadslid R. van de Laar de raadzaal te laten staan.

Hij gaf in overweging de ruimte te benutten voor het toekomstige stadsgewest Haaglanden, het nieuwe bestuursorgaan dat zich gaat bezighouden met mogelijkheden die van regionaal belang zijn.

Rotzooi

Duivesteijn maakte gisteravond van de gelegenheid gebruik om scherpe kritiek te uiten aan het adres van woningbouwverenigingen, projectontwikkelaars en stadsbesturen.

Deze besteden volgens hem te weinig aandacht aan de kwaliteit van de architectuur.

„De stad is maakbaar. Maar je moet er tijd en geld voor uittrekken, erover nadenken, geïnspireerde mensen raadplegen. Men is vaak te lui en te gemakzuchtig. Er wordt tegenwoordig de grootste rotzooi gebouwd en dan zijn ze er nog trots op ook!”

Troetelkind

Als voorbeelden van hoe het niet moet noemde Duivesteijn het flatgebouw op de hoek van de Rijswijkseweg en de Neherkade en de vernieuwde Nieuwe Molstraat.

Wél goed zijn volgens hem de woningen van architect Theo Bosch aan de Elandstraat, die van de Portugese bouwmeester Alvaro Siza aan de Parallelweg en zijn troetelkind: de Katerstraat in het Oude Centrum.

De plannen voor alledrie de projecten werden gemaakt in de tijd dat Duivesteijn als wethouder verantwoordelijk was voor de ruimtelijke ordening en de stadsvernieuwing in Den Haag.

Museum in stadhuis mits trouwzaal blijft

Den Haag — De overgrote meerderheid van de gemeenteraad staat achter het plan om het Oude Stadhuis aan de Groenmarkt te verhuren aan het Nederlands Letterkundig Museum. Het plan om de uit 1972 daterende raadzaal die tegen het oude gebouw aan staat af te breken, is daarmee van de baan. De raadscommissies voor cultuur, binnenstad en ruimtelijke ordening machtigden wethouder P. Noordanus (PvdA, ruimtelijke ordening) gisteren om met het bestuur van het museum verder te onderhande-

len over een huurovereenkomst. De meeste partijen vinden wel dat de trouwzaal van het stadhuis in gebruik moet blijven. Het is een knelpunt waarover met het museum nog geen overeenstemming is.

Alleen D66-woordvoerder R. Vlaanderen toonde zich niet enthousiast. Hij wil dat de raadzaal wordt afgebroken, zodat de Groenmarkt een echt plein kan worden. Volgens wethouder Noordanus is sloop uitgesloten. Dat zou een verlies van 6,3 miljoen gulden betekenen, de boekwaarde van het gebouw.

Bovendien moet dan de vrijkomende zijmuur van het Oude Stadhuis worden gerestau-reerd, wat één miljoen kost.

Bestuurslid H. Bordewijk van het museum zei dat zijn bestuur veel ziet in de verhuizing, maar er is nog geen definitief besluit genomen. Hij wees erop dat ook Amsterdam en Leiden in de race zijn. Het museum is nu gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek aan de Prins Willem Alexanderhof. Het moet daar weg, omdat de huur te hoog is en het wil weg, omdat de plek weinig aantrekkelijk is.

Vrienden van Den Haag willen behoud trouwzaal

Den Haag — De historische zalen in het oude stadhuis aan de Groenmarkt moeten behouden blijven als ruimte om te trouwen. De vereniging Vrienden van Den Haag vraagt dit met klem aan de fracties in de gemeenteraad.

Het oude stadhuis wordt verhuurd aan het Letterkundig Museum als de gemeente de nieuwbouw aan het Spui in gebruik neemt, is de bedoeling. De onderhandelingen hierover zijn bijna afgerond. Donderdag-

avond spreekt de gemeenteraad zich uit over de verhuur.

De Vrienden van Den Haag juichen de nieuwe bestemming van het oude stadhuis toe, als het maar mogelijk blijft om er te trouwen. Voor huwelijken 'in stijl' is dit nu eenmaal de aangewezen plek, en als echtparen elders terecht moeten zal Den Haag ook heel wat economische schade lijden. Niet alleen de trouwpartij zelf, maar ook de receptie speelt zich dan over de grens af, vrezen de Vrienden.

Letterkundig museum mag naar Groenmarkt

Den Haag – Het Oude Stadhuis aan de Groenmarkt kan worden verhuurd aan het Letterkundig Museum zodra de gemeente in 1995 het nieuwe stadhuis aan het Spui in gebruik neemt. De gemeente heeft hierover met het museum vrijwel een akkoord bereikt, schrijft het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad. De verhuur van het gebouw is met spoed op de raadsagenda van volgende week donderdag geplaatst. Vanavond behandelen verschillende raadscommissies het voorstel, waarbij onder meer zal worden gepraat over de betonnen raadzaal. Het bouwsel kan niet worden afgebroken omdat het museum het nodig heeft.

Drie maanden geleden lekte al uit dat de onderhandelingen gaande waren. Het museumbestuur was er toen nog niet uit. Knelpunt was bovendien de wens van de gemeente om de oude trouwzaal beschikbaar te houden voor huwelijkssluitingen. Die wens leeft nog steeds en is het onderwerp van de laatste onderhandelingsronde.